

ПОНЯТТЯ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ З МЕТОЮ ЇХ ОБЛІКУ

Кравченко О. В. к.е.н., доцент
Бага А.В., здобувач вищої освіти
Сумський державний університет

В системі забезпечення ефективного функціонування кожного підприємства капітальні інвестиції відіграють важливу роль. Також вони є найбільш актуальною проблемою економіки України. За даними Держкомстату в 2019 р. обсяг капітальних інвестицій становив 623978935 тис. грн. З них: 67,5% - придбання та створення нових активів; 18,1% - поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, 10,3% - модернізацію; капітальний ремонт; 4,2% - придбання активів, які були у використанні. Головними джерелами фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств і організацій - 65,4% та кредити банків і позики - 10,8%, кошти місцевих та державних бюджетів - 14% [1]. Отже, підприємства, здійснюючи значні капіталовкладення в довгострокові активи, потребують належної системи управління на всіх етапах: від прийняття рішення щодо здійснення до впровадження. Така система потребує належного обліково-аналітичного забезпечення із застосуванням прозорого механізму відображення їх в обліку, побудови дієвої системи аналізу та внутрішнього контролю.

Дослідженням проблем організації обліку капітальних інвестицій займалися багато вчених-економістів С. Ф. Голов, Ф. Ф. Бутинець, Н.М. Ткаченко, Т.П. Остапчук, Б.Ф. Усач та ін. Проте, існує цілий спектр невирішених питань, що вимагають подальшого вивчення. До них відносяться як теоретичні, так і практичні аспекти вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесів формування капітальних інвестицій.

На сьогодні у різних джерелах відсутнє чітке визначення сутності та складу капітальних інвестицій. Така ситуація негативно впливає на процеси обліково-інформаційного забезпечення управління інвестиційними процесами, спричиняє неузгодженість сутнісної ідентифікації цієї категорії.

На нормативному рівні поняття «капітальні інвестиції» закріплено в різних законодавчих актах та по-різному. Так, Закон України «Про інвестиційну діяльність» наводить таке визначення капітальними вкладеннями є інвестиції, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік [2]. В Податковому кодексі України «капітальні інвестиції» – це господарські операції, які передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм ПКУ [3].

П(С)БО 7 містить визначення «капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи», як витрат на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством [4].

У міжнародних стандартах обліку визначення «капітальних інвестицій» не наведено. МСБО 7 розкриває поняття «інвестиційної діяльності» як придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів [8]. В інших стандартах регламентовано порядок розкриття інформації в обліку та

звітності операцій, пов'язаних із об'єктами капітального інвестування: інвестиційною нерухомістю, капітальним будівництвом, основними засобами, нематеріальними активами, біологічними та кваліфікаційними активами.

Крім поняття «капітальні інвестиції» використовуються й інші поняття та терміни, зокрема: «капітальні вкладення», «інвестиції», «інвестиційна діяльність».

Також в науковій літературі не має одностайної думки щодо даного поняття. Можна систематизувати існуючі точки зору на трактування поняття «інвестиції» таким чином:

– автори І. Бланк, А. Пересада, А. Ідрисова визначають інвестиції як вкладення капіталу. Вони акцентують увагу на тому, що інвестиції – це вкладання капіталу у всіх його формах у підприємницьку діяльність для забезпечення його зростання у майбутньому;

– автори С. Мочерний, В. Гераймович, розглядають інвестиції як довгострокові вкладення та стверджують, що інвестиції можна віднести до суб'єктів господарювання інвестиційної діяльності з метою одержання інших благ;

– автори Л. Борщ, Д. Молодченко, В. Шевчук та П. Рогожин тлумачать їх як сукупність ресурсів (активів). Вони підкреслюють, що інвестиційні ресурси, які являють собою інвестиції, спрямовуються на розширення та відновлення власного капіталу або інших вигід;

– автори Дж. Розенберг, М. Денисенко розглядають інвестиції як процес або інвестиційні операції та стверджують, що інвестиції – це інструмент підприємницької діяльності, який вириковується з метою збереження чи отримання доходу [6].

Отже, що поняття «капітальні інвестиції» є багатоаспектним і потребує детального вивчення на загальнонауковому та прикладному рівнях, оскільки безпосередньо впливає на організацію обліку цього об'єкта. Капітальні інвестиції є важливим інструментом для здійснення підприємствами інвестиційної політики

Список літератури:

1. Обсяг капітальних інвестицій за видами активів за окремими напрямками 2019 [Електронний ресурс] : Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс] : [від 18.09.1991 р. № 1560-ХП (прийнятий Верховною Радою України) (ред. від 11.08.2013)]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : затверджено Наказом Президента України від 02.12.10 р. № 2755-VI. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. П(С)БО 7 [Електронний ресурс] : Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00/conv#Text>.
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.
6. Щерба А. В. Підходи до визначення інвестицій та інвестиційної активності підприємств [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/127428/14-Shcherba.pdf?sequence=1>